
Studuje se příliš dlouho, stát to mění

Studuje se příliš dlouho, stát to mění

Praha, 22. 9. 2005

Nedávno zveřejněná prestižní mezinárodní studie Education At A Glance, kterou každoročně připravuje OECD, ukázala nejen to, že je v Česku málo vysokoškoláků - ale také, že na počet studentů vychází ze škol málo těch, kteří je dokončí. Rozdíl je způsobený tím, že si studenti školu neúměrně protahují. Anebo - častěji - započatá studia nedodělají. "Studium úspěšně dokončují jen asi dvě třetiny studentů. Ostatní ze školy odcházejí bez diplomu," říká poradce ministryně školství Jan Koucký.

Úřad Petry Buzkové proto letos poprvé použil motivační pobídku pro vysoké školy: Peníze. Z rozpočtu resortu mezi ně rozdělil 400 milionů korun. Výše takzvané dotace na vzdělávací činnost se odvíjela právě od počtu absolventů. "Tato dotace v podstatě směřuje - či nutí - vysoké školy k tomu, že usilují o větší strukturalizaci studia," říká rektor Univerzity Karlovy a současně předseda České konference rektorů Ivan Wilhelm. "To jest - je více absolventů, pokud jsou z nich po třech letech absolventi-bakaláři a po dalších dvou letech absolventi-magistři, než pokud máte ucelené magisterské studium, které člověk opustí až po pěti šesti letech."

Členění studia, ke kterému se Česko zavázalo už před lety podepsáním Boloňské deklarace, tak nejen školy obohatí, ale umožní většímu množství lidí studia dokončit. Bakalářské programy totiž z principu nemají být orientované na vědu jako spíše na praktické dovednosti, a proto je častěji absolvují i lidé, kteří nechtějí "bádat", ale získat vyšší cenu na trhu práce. Ostatně - i zahraniční zkušenosti dokazují, že ucelené pětileté magisterské programy z vysokých škol vytvářejí tak trochu zaopatřovací ústavy. Studentům se nechce do práce, studia protahují a čerpají sociální výhody.

V Česku dosud školy neměly příliš zájem na tom, aby studentům v prodlužování studia bránily. Jednak proto, že sedm let starý vysokoškolský zákon jim umožňuje vybírat za každý rok navíc (vyjma prvního) poplatky. Jednak proto, že od roku 1992 dostávají univerzity peníze podle počtu studentů. "V 90. letech měl tento systém financování význam; šlo především o to podpořit rychlý růst vysokoškolského vzdělávání a počtu studentů," říká Koucký, který též řídí Středisko vzdělávací politiky při Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. "Situace se však změnila, a proto se postupně mění i financování vysokých škol. Větší váhu je nutné klást na počet absolventů."

Takový krok by ale na druhou stranu mohl vést k "inflaci" diplomů. Titul by získal každý, kdo je schopen školou projít - a to by se odrazilo na kvalitě vysokých škol. Ministerstvo proto chce příští rok rozdělit dotaci za absolventa také podle toho, zda našel zaměstnání. "Konkrétně to znamená, že vysoké školy sice dostanou peníze podle počtu absolventů, ale pouze pokud nejsou registrováni jako nezaměstnaní," dodává Koucký. "Chceme přimět vysoké školy, aby se více zajímaly o uplatnění svých studentů, o to, na jaká pracovní místa vlastně nastupují a na co potřebují získané vzdělání. Zjistit, co podstatného jim škola dala, ale také, co bylo zbytečné či chybí."

Taková zpětná vazba dnes neexistuje. "Dokonce ani úřady práce a příslušné ministerstvo nevedou v patrnosti údaje, ze kterých vysokých škol a studijních programů či oborů uchazeči o práci jsou," upozorňuje rektor Wilhelm.

Problémem je navíc i takový detail, že student dnes bakalářský titul může získat třeba v Plzni, navazující titul magistra pak v Ústí nad Labem. "Obě školy zdárně absolvuje, ale práci nesežene. Komu odečítat peníze? Tomu, kde studoval na bakaláře, nebo na magistra?" ptá se mluvčí Univerzity Karlovy Václav Hájek.

Konference rektorů přesto souhlasí, aby uplatnění absolventů na trhu práce bylo jedním z parametrů, podle něž se dotace školám rozdělují. Pro příští rok rektori požadují, aby se rozdělovaná částka zvýšila na jednu miliardu korun.

Simona Holecová